

STRATEGI MENGEKALKAN PENYERTAAN MURID DALAM LATIHAN SILAT: PENDEKATAN RETENSI BERASASKAN MOTIVASI, HUBUNGAN SOSIAL DAN PERKEMBANGAN KOMPETENSI

ABSTRAK

Mengekalkan bilangan murid dalam latihan Silat merupakan salah satu cabaran utama dalam pengurusan gelanggang, khususnya apabila penyertaan murid mula menurun selepas tempoh tertentu. Isu ini tidak wajar dilihat semata-mata daripada perspektif pengambilan murid baharu atau kutipan yuran, tetapi perlu difahami sebagai persoalan **retensi penyertaan**, iaitu keupayaan sesebuah gelanggang mengekalkan komitmen murid untuk terus mengikuti latihan secara berterusan. Kajian terdahulu menunjukkan bahawa keseronokan, persepsi terhadap kompetensi, sokongan jurulatih, sokongan ibu bapa, sokongan rakan sebaya dan keperluan psikologi asas mempunyai hubungan dengan kecenderungan untuk terus menyertai aktiviti sukan. ([PubMed Central \(PMC\)](#)) Oleh itu, pengekalan murid dalam latihan Silat memerlukan pendekatan yang menyepadukan kualiti pengajaran, perkembangan kemahiran, hubungan sosial, pengiktirafan pencapaian dan komunikasi dengan ibu bapa. Artikel ini mencadangkan suatu kerangka pengurusan retensi yang boleh diaplikasikan oleh gelanggang Silat melalui lima strategi utama, iaitu meningkatkan keseronokan latihan, menyediakan laluan perkembangan yang jelas, membina hubungan gurulatih–murid yang positif, mewujudkan komuniti sokongan dan melaksanakan sistem pemantauan kehadiran. Pendekatan ini menjadikan gelanggang bukan sekadar tempat latihan fizikal, tetapi sebagai persekitaran pembelajaran, pembentukan disiplin dan pembangunan sahsiah.

Kata kunci: retensi murid, Silat, motivasi, gurulatih, kompetensi, sokongan sosial, latihan seni bela diri.

1.0 Pengenalan

Kelangsungan sesebuah gelanggang Silat tidak hanya bergantung kepada keupayaan mendapatkan murid baharu, tetapi lebih penting lagi kepada keupayaan **mengekalkan murid yang telah menyertai latihan**. Dalam konteks pengurusan sukan, fenomena murid meninggalkan aktiviti dikenali sebagai *dropout*, manakala usaha memastikan mereka terus menyertai aktiviti secara konsisten boleh dirujuk sebagai *retention* atau pengekalan penyertaan.

Kajian sistematik mengenai penyertaan sukan kanak-kanak dan remaja menunjukkan bahawa keciciran daripada aktiviti sukan merupakan fenomena yang mempunyai pelbagai sebab. Antaranya termasuk kurang keseronokan, persepsi kompetensi yang rendah, tekanan sosial, persaingan dengan aktiviti lain serta faktor fizikal seperti kecederaan dan perubahan perkembangan. ([Sage Journals](#)) Oleh itu, masalah penurunan bilangan murid tidak boleh diselesaikan hanya dengan meningkatkan promosi atau mencari murid baharu.

Dalam konteks Silat, persoalan yang lebih penting ialah: **Apakah pengalaman yang diterima oleh murid selepas mereka mendaftar?** Sekiranya murid merasakan latihan menyeronokkan, mereka mengalami kemajuan, mempunyai hubungan yang baik dengan gurulatih dan rakan, serta merasakan bahawa penyertaan mereka dihargai, kemungkinan untuk terus menyertai latihan adalah lebih tinggi.

Kajian meta-analisis oleh Wang et al. menunjukkan bahawa keseronokan dalam sukan mempunyai hubungan yang kuat dengan niat untuk terus menyertai aktiviti. Sokongan gurulatih, sokongan rakan sebaya, sokongan ibu bapa, keperluan psikologi asas dan kompetensi sukan turut dikenal pasti sebagai faktor yang berkaitan dengan penyertaan berterusan. ([PubMed Central \(PMC\)](#))

2.0 Retensi Murid sebagai Indikator Keberkesanan Pengurusan Gelanggang

Retensi murid perlu dianggap sebagai salah satu indikator keberkesanan sesebuah gelanggang. Gelanggang yang mempunyai jumlah pendaftaran tinggi tetapi kehilangan ramai murid selepas beberapa bulan belum semestinya mempunyai sistem latihan yang berkesan.

Sebaliknya, gelanggang yang mempunyai sistem yang mampu mengekalkan murid dalam jangka panjang menunjukkan bahawa terdapat nilai yang dirasakan oleh peserta terhadap pengalaman latihan tersebut.

Dalam hal ini, retensi boleh dilihat melalui beberapa indikator:

1. kadar kehadiran bulanan;
2. kadar pembaharuan penyertaan;
3. bilangan murid yang kekal melebihi satu tahun;
4. bilangan murid yang mengikuti ujian kenaikan bengkung;
5. bilangan murid yang menyertai aktiviti tambahan;
6. bilangan murid senior yang membantu latihan; dan
7. kadar murid yang berhenti mengikuti latihan.

Pendekatan ini mengubah ukuran kejayaan gelanggang daripada hanya berdasarkan **jumlah pendaftaran kepada keupayaan membina penyertaan yang berterusan.**

3.0 Keronokan dan Pengalaman Positif dalam Latihan

Keronokan merupakan antara faktor paling penting dalam mengekalkan penyertaan. Meta-analisis terhadap penyertaan sukan golongan muda mendapati bahawa *sports enjoyment* mempunyai hubungan yang tinggi dengan niat untuk terus menyertai aktiviti sukan. ([PubMed Central \(PMC\)](#))

Dalam konteks Silat, keronokan tidak bermaksud latihan perlu menjadi permainan semata-mata atau mengurangkan disiplin. Sebaliknya, keronokan boleh dibina melalui variasi kaedah pengajaran seperti latihan berpasangan, permainan kemahiran, latihan berkumpulan, aplikasi teknik, demonstrasi, cabaran kemahiran dan aktiviti penyelesaian masalah.

Sebagai contoh, latihan dua jam boleh disusun dengan kombinasi pemanasan, asas, teknik, buah, aplikasi, aktiviti kumpulan, penilaian dan *cooling down*. Struktur tersebut memastikan latihan mempunyai objektif yang jelas tetapi tidak terlalu monoton.

Kajian mengenai keciciran sukan juga mendapati bahawa kekurangan keseronokan dan kebosanan merupakan antara faktor yang berkaitan dengan keputusan peserta untuk meninggalkan aktiviti. ([Sage Journals](#))

Oleh itu, prinsip yang sesuai ialah:

Latihan perlu berdisiplin, tetapi pengalaman latihan tidak boleh membosankan.

4.0 Perkembangan Kompetensi dan Laluan Kemajuan Murid

Murid akan lebih terdorong untuk meneruskan latihan apabila mereka dapat melihat perkembangan diri. Dalam teori *Self-Determination Theory*, keperluan terhadap **kompetensi**, **autonomi** dan **hubungan dengan orang lain** merupakan asas penting kepada motivasi manusia. Apabila keperluan psikologi tersebut dipenuhi, motivasi dan penglibatan cenderung menjadi lebih positif. ([DOI](#))

Dalam latihan Silat, keperluan terhadap kompetensi boleh diterjemahkan melalui sistem perkembangan yang jelas. Murid perlu mengetahui:

- apakah kemahiran yang telah dikuasai;
- apakah kemahiran yang perlu diperbaiki;
- apakah tahap seterusnya;
- bilakah penilaian dijalankan; dan
- apakah peluang yang boleh dicapai selepas menguasai sesuatu tahap.

Sistem kenaikan bengkung boleh berfungsi sebagai salah satu mekanisme perkembangan tersebut. Walau bagaimanapun, kemajuan tidak seharusnya diukur melalui warna bengkung sahaja. Kemajuan juga boleh melibatkan disiplin, kecergasan, teknik, aplikasi, pengetahuan sejarah, adat, kepimpinan dan kebolehan membantu murid baharu.

Dengan demikian, murid dapat melihat latihan sebagai suatu **perjalanan pembelajaran**, bukannya aktiviti yang berulang tanpa arah.

5.0 Hubungan Gurulatih–Murid sebagai Faktor Retensi

Hubungan antara gurulatih dengan murid merupakan faktor penting dalam pembentukan pengalaman latihan. Kajian tentang hubungan atlet–gurulatih

menunjukkan bahawa kepercayaan, rasa hormat, matlamat bersama dan peranan yang saling melengkapi merupakan ciri penting hubungan yang positif. ([ScienceDirect](#))

Dalam Silat, hubungan tersebut mempunyai dimensi tambahan kerana sistem perguruan tradisional menekankan unsur adab, hormat dan disiplin. Namun, ketegasan tidak semestinya bermaksud hubungan gurulatih dengan murid perlu bersifat terlalu autoritarian.

Gurulatih yang berkesan perlu mempunyai keseimbangan antara:

ketegasan + perhatian + bimbingan + penghargaan.

Murid perlu ditegur apabila melakukan kesalahan, tetapi teguran hendaklah berorientasikan pembetulan dan pembelajaran. Penghargaan pula tidak semestinya berbentuk hadiah material. Pujian terhadap usaha, peningkatan dan disiplin juga merupakan bentuk pengiktirafan.

Kajian sistematik dan meta-analisis menunjukkan bahawa sokongan jurulatih mempunyai hubungan yang signifikan dengan penyertaan berterusan dalam sukan golongan muda. ([PubMed Central \(PMC\)](#))

6.0 Sokongan Rakan Sebaya dan Pembentukan Komuniti Gelanggang

Murid bukan sahaja menyertai Silat kerana ingin belajar teknik. Mereka juga membina hubungan sosial dengan rakan seperguruan. Oleh itu, gelanggang perlu dibangunkan sebagai **komuniti pembelajaran**.

Sokongan rakan sebaya dikenal pasti sebagai salah satu faktor yang mempunyai hubungan dengan penyertaan berterusan. ([PubMed Central \(PMC\)](#)) Kajian lebih terkini mengenai iklim motivasi rakan sebaya turut menunjukkan bahawa persekitaran sosial rakan sebaya merupakan dimensi penting dalam pengalaman golongan muda dalam sukan. ([PubMed](#))

Dalam pengurusan gelanggang, perkara ini boleh dilaksanakan melalui sistem:

Murid Baharu → Murid Senior → Pembantu Latihan → Gurulatih

Murid senior boleh membantu murid baharu memahami adat gelanggang, pergerakan asas, disiplin latihan dan budaya perguruan. Pendekatan tersebut juga memberikan

tanggungjawab kepada murid senior dan seterusnya membina rasa kepunyaan terhadap gelanggang.

7.0 Penglibatan Ibu Bapa

Bagi murid kanak-kanak dan remaja, ibu bapa merupakan sebahagian daripada ekosistem penyertaan. Sokongan ibu bapa telah dikenal pasti dalam kajian sebagai antara faktor yang berkaitan dengan penyertaan berterusan dalam sukan. ([PubMed Central \(PMC\)](#))

Oleh itu, komunikasi dengan ibu bapa tidak wajar berlaku hanya apabila terdapat masalah bayaran atau kehadiran.

Gelanggang boleh menyampaikan maklumat berkaitan:

- perkembangan kemahiran;
- pencapaian murid;
- jadual latihan;
- ujian kenaikan bengkung;
- program khas;
- disiplin dan kehadiran; dan
- peluang penyertaan.

Ibu bapa juga boleh dilibatkan dalam demonstrasi, hari keluarga dan program penghargaan. Dengan cara ini, ibu bapa dapat melihat nilai latihan Silat sebagai satu bentuk pendidikan jasmani, disiplin dan pembangunan sahsiah.

8.0 Sistem Pemantauan Kehadiran dan Intervensi Awal

Satu kelemahan yang biasa berlaku dalam pengurusan gelanggang ialah tindakan hanya diambil selepas murid berhenti. Pendekatan yang lebih sistematik ialah menggunakan **pemantauan kehadiran sebagai sistem amaran awal**.

Sebagai contoh:

Warna	Status Murid	Keadaan Kehadiran	Tindakan Gelanggang
Putih	Murid Baharu	Baru mendaftar / tempoh pemerhatian awal	Sambutan, orientasi, penerangan adat dan sistem latihan
Hijau	Aktif & Stabil	Kehadiran konsisten dan komitmen baik	Teruskan latihan, berikan pengiktirafan dan peluang kemajuan
Merah	Berisiko Tinggi	Tidak hadir beberapa sesi berturut-turut / hampir berhenti	Hubungi murid atau ibu bapa, kenal pasti masalah dan laksanakan intervensi
Kuning	Perlu Perhatian	Kehadiran mula menurun / tidak konsisten	Pantauan lebih dekat dan tindakan pemulihan sebelum menjadi merah

Cadangan aliran pemantauan

Namun, berdasarkan susunan warna yang tuan kehendaki, **jadual kategori** kekal:

Putih → Hijau → Merah → Kuning

Jika digunakan dalam sistem pengurusan gelanggang, saya cadangkan **Merah = tindakan segera**, manakala **Kuning = pemantauan/intervensi ringan** supaya fungsi setiap warna tidak mengelirukan.

Pendekatan ini penting kerana keciciran merupakan fenomena yang mempunyai pelbagai faktor dan bukan semata-mata berpunca daripada kekurangan motivasi individu. Kajian sistematik menunjukkan faktor interpersonal, termasuk hubungan

dengan jurulatih, ibu bapa dan rakan, boleh memainkan peranan dalam keciciran.

([Sage Journals](#))

Oleh itu, apabila murid tidak hadir, gurulatih tidak seharusnya terus membuat kesimpulan bahawa murid tidak berminat. Sebaliknya, sebab ketidakhadiran perlu dikenal pasti.

9.0 Pengiktirafan dan Sistem Pencapaian

Salah satu kaedah mengekalkan motivasi ialah menyediakan sistem pengiktirafan yang lebih luas daripada pencapaian pertandingan.

Contohnya:

- Anugerah Kehadiran Terbaik;
- Anugerah Peningkatan Terbaik;
- Anugerah Disiplin;
- Anugerah Sahsiah Terpuji;
- Anugerah Pembantu Gelanggang;
- Anugerah Semangat Berpasukan;
- Anugerah Murid Contoh; dan
- penghargaan kepada murid yang menunjukkan komitmen jangka panjang.

Pendekatan ini selaras dengan penemuan bahawa persepsi terhadap kebolehan, kejayaan, keseronokan dan perkembangan pembelajaran merupakan faktor yang berkaitan dengan kecenderungan untuk kekal dalam sukan. ([PubMed Central \(PMC\)](#))

Prinsip pentingnya ialah **setiap murid perlu mempunyai peluang untuk mengalami kejayaan.**

10.0 Aktiviti Berkala sebagai Mekanisme Retensi

Latihan mingguan perlu disokong dengan aktiviti berkala yang memberikan matlamat jangka pendek dan jangka sederhana kepada murid.

Antara aktiviti yang sesuai ialah:

1. ujian kenaikan bengkung;

2. latihan bersama;
3. demonstrasi Silat;
4. pertandingan dalaman;
5. latihan luar;
6. seminar sejarah dan adat;
7. program kekeluargaan;
8. perkhemahan;
9. Mandi Minyak mengikut adat yang ditetapkan; dan
10. program penghargaan murid.

Aktiviti tersebut mewujudkan **kitaran pencapaian**, iaitu murid mempunyai sesuatu yang boleh dinantikan selepas mengikuti latihan secara konsisten.

Namun demikian, aktiviti perlu dirancang supaya tidak menghasilkan beban berlebihan. Kajian keciciran menunjukkan bahawa jumlah latihan yang tinggi, tekanan prestasi dan konflik dengan aktiviti lain boleh menyumbang kepada keputusan untuk berhenti. ([PubMed Central \(PMC\)](#))

11.0 Laluan Pembangunan Murid kepada Kepimpinan

Strategi retensi jangka panjang perlu menyediakan masa depan kepada murid dalam organisasi. Murid yang telah lama berlatih boleh diberikan peluang untuk menjadi pembantu kepada murid baharu berdasarkan tahap kemahiran, kematangan dan penilaian gurulatih.

Laluan tersebut boleh digambarkan seperti berikut:

Murid Baharu → Murid Senior → Pembantu Latihan → Pelangi Merah → Gurulatih Muda → Gurulatih

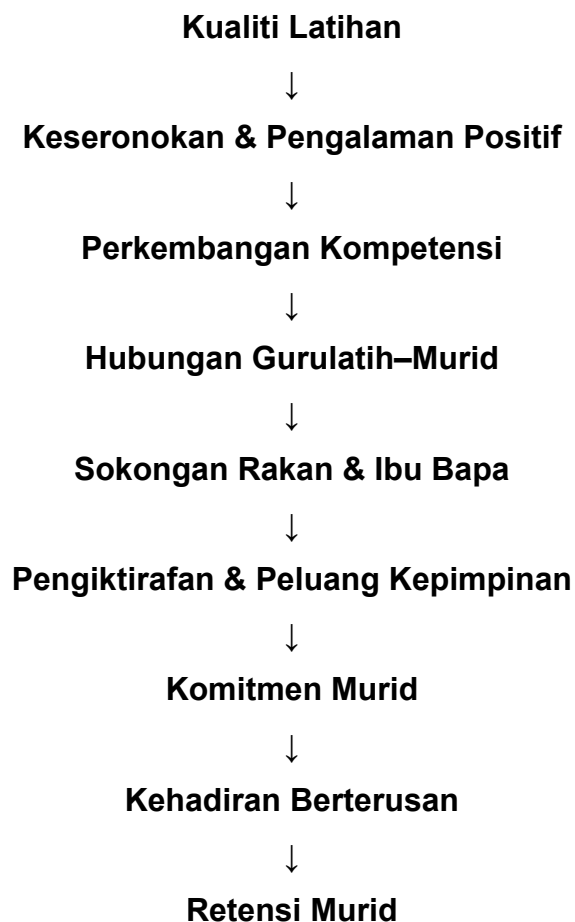
Pendekatan ini bukan sahaja mengekalkan murid, tetapi juga menghasilkan **modal insan untuk kesinambungan gelanggang**.

Murid tidak lagi melihat Silat hanya sebagai aktiviti yang diikuti semasa kecil, tetapi sebagai suatu proses pembangunan diri yang boleh membawa kepada peranan kepimpinan.

12.0 Model Retensi Murid dalam Gelanggang Silat

Berdasarkan perbincangan tersebut, suatu model konseptual boleh dibentuk:

MODEL RETENSI GELANGGANG SILAT

Model ini menunjukkan bahawa pengekalan murid bukan hasil daripada satu faktor sahaja. Sebaliknya, ia merupakan hasil interaksi antara faktor pedagogi, psikologi dan sosial.

Meta-analisis terhadap penyertaan sukan golongan muda menyokong pendekatan pelbagai faktor ini dengan mengenal pasti keseronokan, sokongan jurulatih, sokongan rakan sebaya, sokongan ibu bapa, keperluan psikologi asas dan kompetensi sebagai faktor yang berkaitan dengan penyertaan berterusan. ([PubMed Central \(PMC\)](#))

13.0 Cadangan Pelaksanaan di Peringkat Gelanggang

Bagi memastikan strategi retensi tidak hanya menjadi konsep, gelanggang boleh melaksanakan sistem pengurusan bulanan seperti berikut:

Komponen	Tindakan	Indikator
Kompetensi	Penilaian kemahiran	Kemajuan tahap
Motivasi	Variasi aktiviti	Penglibatan murid
Hubungan	Interaksi gurulatih	Aduan/maklum balas
Sokongan	Hubungan dengan ibu bapa	Respons ibu bapa
Pengiktirafan	Penghargaan bulanan	Bilangan penerima
Retensi	Analisis murid aktif	Kadar kekal
Kepimpinan	Libatkan murid senior	Bilangan pembantu

Sistem ini membolehkan pengurusan gelanggang membuat keputusan berdasarkan data mudah dan bukannya berdasarkan persepsi semata-mata.

14.0 Kesimpulan

Mengekalkan bilangan murid dalam latihan Silat memerlukan perubahan daripada pendekatan “**mencari murid**” kepada pendekatan “**mengekalkan pengalaman murid**”. Literatur mengenai penyertaan sukan golongan muda menunjukkan bahawa keciciran merupakan fenomena kompleks yang dipengaruhi oleh keseronokan, persepsi kompetensi, motivasi, hubungan dengan jurulatih, sokongan rakan sebaya, sokongan ibu bapa dan keadaan persekitaran latihan. ([PubMed Central \(PMC\)](#))

Dalam konteks Silat, strategi retensi perlu disesuaikan dengan ciri perguruan yang menekankan disiplin, adab, kemahiran, tradisi dan pembentukan sahsiah. Gurulatih perlu memastikan latihan mempunyai variasi, murid dapat melihat perkembangan,

hubungan dalam gelanggang bersifat positif dan setiap pencapaian mendapat pengiktirafan.

Pada masa yang sama, sistem pemantauan kehadiran perlu digunakan sebagai mekanisme intervensi awal. Murid yang mula tidak hadir secara konsisten perlu dikenal pasti dan didekati sebelum mereka benar-benar meninggalkan gelanggang.

Kesimpulannya, **retensi murid bukan sekadar masalah pemasaran atau kutipan yuran, tetapi merupakan ukuran terhadap kualiti pengalaman pendidikan yang disediakan oleh gelanggang.** Gelanggang yang berjaya mengekalkan murid bukan sahaja membina bilangan ahli yang stabil, malah membentuk generasi senior, pembantu latihan dan bakal gurulatih yang dapat menjamin kesinambungan perguruan.

SENARAI RUJUKAN

1. Crane, J. R., & Temple, V. A. (2015). A systematic review of dropout from organized sport among children and youth. *European Physical Education Review*, 21(1), 114–131. <https://doi.org/10.1177/1356336X14555294>. (Sage Journals)
2. Jowett, S., & Cockerill, I. M. (2003). Olympic medallists' perspective of the athlete–coach relationship. *Psychology of Sport and Exercise*, 4(4), 313–331. [https://doi.org/10.1016/S1469-0292\(02\)00011-0](https://doi.org/10.1016/S1469-0292(02)00011-0). (ScienceDirect)
3. Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68–78. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.68>. (DOI)
4. Wang, X., et al. (2022). Predictors of persistent participation in youth sport: A systematic review and meta-analysis. *Frontiers in Psychology*, 13, 871936. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.871936>. (PubMed)
5. Zhang, Y., et al. (2024). Why do students drop out of regular sport in late adolescent? The experience of a systematic review. *Frontiers in Public Health*. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2024.1416558>. (PubMed)
6. Zhang, Y., et al. (2018). Determinants and reasons for dropout in swimming—Systematic review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 15. (PubMed Central (PMC))

